szkolenia terapeutów. Ukończenie cyklu szkoleń organizowanych przez wymienione podmioty będzie się wiązało z uzyskaniem certyfikatu terapeuty behawioralnego.

II Sympozjum Naukowe PTPB było dobrą okazją do zaprezentowania własnego dorobku i wymiany doświadczeń między specjalistami działającymi w różnych obszarach zastosowania psychologii behawioralnej. Organizatorom Sympozjum udało się stworzyć atmosferę sprzyjającą naukowym dyskusjom oraz zbliżeniu działających w Polsce organizacji zrzeszających behawiorystów. Polskiemu Towarzystwu Psychologii Behawioralnej należy życzyć, by III Sympozjum Naukowe, które odbędzie się w dniach 17-18 marca 2007 r. okazało się równie udane i cieszyło się dużym zainteresowaniem.

Elżbieta Bajcar
Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Rzeszowskiego

SPRAWOZDANIE Z XIII KONFERENCJI AKTUALIA 2006

W dniach 24-26 kwietnia 2006 roku w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II odbyła się XIII Ogólnopolska Konferencja Psychologiczna Aktualia 2006, organizowana przez Koło Naukowe Studentów Psychologii KUL. Hasłem przewodnim tegorocznych Aktualiów było „Oblicza cierpienia – ujęcie interdyscyplinarne”. Takie podejście do zagadnienia wskazuje, że w dyskusji o cierpieniu nie można ograniczyć się jedynie do psychologii.

Pierwszy dzień konferencji został poświęcony kulturze i sztuce. Sesja profesorska rozpoczęła się od dwóch wykładów poświęconych dwóm postaciom, w których życiu cierpienie było szczególnie obecne. O Norwidzie i obliczach cierpienia w życiu i twórczości poety opowiadał profesor filologii polskiej Józef Fert (KUL). Prelegent wskazał na różne źródła cierpienia na przykładzie wierszy Norwida: nostalgię, niespełnioną miłość, samotność. Drugą postacią jest św. Augustyn, którego biografia uczy, że cierpienie jest potężnym sprzymierzeńcem w procesie pozytywnych zmian. Prelegentka Agnieszka Kijewska, profesor filozofii KUL, przedstawiła nie tylko życie i poglądy Świętego, ale – co najważniejsze – próbowała dociec przyczyn jego wewnętrznej przemiany.

Dwa następne wykłady dotyczyły związków twórczości z cierpieniem. Badania prezentowane przez prof. Andrzeja Sękowskiego (KUL) wskazują na ten aspekt twórczości, którego zwykło się nie eksponować. Osoba wybitnie zdolna przeżywa trudności powodowane talentem. Człowiek twórczy, wychodząc poza swoje możliwości, normy społeczne, dostępne informacje doświadcza cierpienia związanego z samotnością społeczną, a także poznawczą, ponieważ twórcze idee są nowe, nie odkryte przez nikogo i łatwo mogą zostać zbagatelizowane lub niezrozumiałe, a sam twórca naraża się na ośmieszenie. Talent i wrażliwość twórców często sprawia, że uważani są za odmieńców. Ich inność, odróżnia-

nie się od innych sprzyja izolacji, a reakcje społeczne na tę inność są podobne do reakcji społeczeństwa na grupy mniejszościowe. Groźba izolacji powoduje to, że uczniowie wybitni rezygnują z ekspresji zdolności, aby być akceptowanym. Ponadto osobowość ludzi twórczych charakteryzuje introwertyzm oraz egocentryzm związany z koncentracją na własnej aktywności. Prelegent zwrócił również uwagę, że twórczość niesie ze sobą pozytywne emocje, które należy wzmacniać.

Nieco inny charakter związku twórczości z cierpieniem zaprezentowała mgr muzykologii Elżbieta Olek (KUL). W referacie pt. „Dzieło muzyczne jako katharsis w cierpieniu" skupiła się na twórczości Piotra Czajkowskiego, pokazując na przykładzie tego artysty, że twórczość może być remedium, specyficzną terapią pomagającą zmagać się z cierpieniem. Te dwa stanowiska, choć opisują inne związki między cierpieniem a twórczością, bynajmniej nie są ze sobą sprzeczne, ale wzajemnie się dopełniają.

Podczas konferencji można było wysłuchać wykładów dotyczących znaczenia cierpienia, wygłoszonych przez ks. prof. Zenona Uchnasta (KUL) oraz prof. Bożydara Kaczmarka (UMCS). Odnieśli się oni do najważniejszego sporu dotyczącego cierpienia, który można ująć w pytaniach: czy cierpienie ma sens, czy jest ono darem czy przekleństwem? Temat znaczenia cierpienia poruszony był także przez ks. prof. Kazimierza Popielskiego (KUL). Zadaniem człowieka jest odkrycie owego znaczenia, w czym mogą być pomocne wartości, do których istoty należy możliwość nadawania zdarzeniom sensu.

„*Szkoła uczuć*. O przedstawieniach afektów w sztukach plastycznych" – to tytuł wykładu dra hab. Ryszarda Kasperowicza (KUL). Na przykładzie dzieł malarskich ukazał on spektrum emocji zamkniętych w portretach.

Dwa ostatnie wykłady wygłoszone w pierwszym dniu były w stosunku do siebie nieco polemiczne. Paweł Boski przekonywał słuchaczy, że konfrontacja sił natury i kultury powoduje konflikty. Ponadto konfrontacja kultury własnej i obcej może prowadzić do cierpienia ze względu na konieczność zmian własnego systemu znaczeń. Natomiast ks. prof. Kazimierz Popielski (KUL) twierdzi, że cierpienie jest doświadczeniem ponadkulturowym, osobistym, na które kultura nie ma większego wpływu. Doświadczenie cierpienia jest głębsze niż kultura, uniwersalne, wbudowane w ludzką naturę.

W drugim dniu konferencji dominowała problematyka dotycząca psychologii klinicznej. Sesję rozpoczęła profesor psychologii KUL Stanisława Steuden wykładem pt. „Człowiek w okresie starzenia się i starości w rodzinie i społeczeństwie", w którym skoncentrowała się na trudnościach, jakie napotkają osoby starsze w społeczeństwie kultywującym młodość, urodę i witalność. Zagadnienia z kręgu neuropsychologii zostały przedstawione przez prof. Marię Pąchalską (UMCS) i prof. Duncana MacQueena (UMCS). Poruszając się w teorii mikrogenetycznej, prof. Pąchalska opisywała między innymi mechanizm genezy cierpienia, obejmujący struktury mózgu: korę nową, układ limbiczny i pień mózgu. Problemy związane z przekazywaniem pacjentowi prawdy o chorobie były przedmiotem wykładu dr Wiesławy Okły (KUL). Prelegentka podkreślała, jak ważne jest, aby zostawić pacjentowi obszar nadziei i dać prawo decydowania o sobie, które jest konieczne, dla uniknięcia przez niego utraty podmiotowości.

W trzecim dniu konferencji dominowały zagadnienia z zakresu psychologii sądowej. Problem przemocy poruszyło trzech prelegentów. Dr hab. Stanisława Tucholska (KUL) scharakteryzowała osobowość sprawców przemocy domowej, dr Danuta Rode (UŚ)

przedstawiła wyniki badań dotyczących percepcji jakości związku małżeńskiego przez kobiety maltretowane, zaś dr Izabela Rajska-Kulik (UŚ) odniosła się do pytania, czy maltretowane kobiety mają wpływ na swoje cierpienie. Ukazane zostały cechy wspólne charakterystyczne dla oprawców, funkcjonowanie rodzin patologicznych i następstwa przemocy dla poszczególnych członków rodziny.

Traumatyczne przeżycia ofiar gwałtów w ocenie neuropsychologicznej omówiła dr Beata Ledwoch (UMSC). Wyszczególniła szereg zmian neurologicznych u ofiar, które należy uwzględnić podczas przesłuchania i wywiadu.

W swoim wystąpieniu dr Małgorzata Sitarczyk (UŚ) największy nacisk kładła na ukazanie relacji, jakie zachodzą między lękiem a zachowaniami przestępczymi. Wyniki badań wskazują na związek prostoliniowy. Im większy lęk, tym więcej zachowań przestępczych.

„Prawne, psychologiczne i etyczne aspekty przesłuchania dziecka jako świadka pokrzywdzonego" przybliżył dr Leszek Woszczek (UŚ). Na podstawie dokumentów prawnych, wiedzy z zakresu etyki i psychologii nakreślił obraz tego, co wolno, a czego nie powinno się stosować – ze względu na różnego rodzaju następstwa – w trakcie przesłuchiwania dzieci.

W wykładzie dr Joanny Różańskiej-Kowal (UŚ) przedstawione zostały wyniki badań dotyczące wpływu poczucia winy i poczucia krzywdy na tendencje autodestrukcyjne u nieletnich dziewcząt. Negatywny wpływ objawia się samookaleczeniami, nadużywaniem substancji psychoaktywnych i eksperymentowaniem z życiem seksualnym.

Ostatnim prelegentem sesji profesorskiej był dr Marian Ledwoch (KUL), który omówił temat „Egzystencjalny wymiar depresyjnego cierpienia w sytuacjach rozwodowych". Przedstawił konsekwencje rozwodu dla stanu psychicznego osoby opuszczonej. Skupił się na uczuciu pustki, która może prowadzić do depresji jako reakcji na sytuację trudną.

Jak zwykle na Aktualiach nie zabrakło sesji studenckiej. W tym roku uczestniczyli w niej studenci KUL, SWPS, UMCS, UW. Zakres tematów był szeroki, często wykraczał poza ramy myśli przewodniej konferencji. Można było wysłuchać wykładów na temat wpływu koloru włosów kobiet na preferencje mężczyzn, o metodach pozauwagowego wpływu oraz o efektywności nagości w reklamie. Obecne były tematy z zakresu psychologii klinicznej i sądowej, dotyczące: lęku i agresji w relacji ofiara–sprawca, analizy dzieciństwa sprawców zabójstw, frustracji u osób bezdomnych, tremy, świadomych i utajonych postaw wobec alkoholików, wpływu lęku i nastroju na uwagę, związkach między religijnością a postawą wobec kary śmierci. Ponadto poruszano problemy związane z mediacją w sprawach karnych osób dorosłych oraz zastanawiano się, czy psychologia na pewno jest nauką o człowieku. Prelegentami w sesjach studenckich byli: M. Borkowska, M. Daszczyńska, K. Dessoulavy, E. Domaradzka, K. Gębała, C. Hunkiewicz, T. Korczyński, K. Kosznik, M. Kotulska, G. Kupriańczyk, A. Majkowska, P. Mamcarz, P. Lejk, S. Leśniak, M. Łukasik, W. Orel, K. Połeć, M. Rode, M. Sędek, P. Staroń, B. Sutkowski, J. Świerszcz, K. Wereszczyński, D. Zapała, K. Zychowicz.

Konferencja obfitowała w imprezy towarzyszące, koncerty, dyskusje oraz warsztaty, dające możliwość poszerzenia wiedzy i umiejętności psychologicznych.

Liczba poruszanych problemów uświadamia, jak rozległy jest temat cierpienia. Można to zauważyć, zestawiając pytania stawiane przez prelegentów: Jakie są źródła cierpienia?

Jak przemienić cierpienie na proces progresywnych zmian? Jaka jest rola twórczości w cierpieniu? Czy cierpienie jest konsekwencją twórczości? Czy twórczość może być sposobem radzenia sobie z nim? Czy kultura jest odpowiedzialna za cierpienie, czy może cierpienie jest szerszym metafizycznym problemem? Dlaczego istnieje i jaki jest jego sens? Czy jest to zjawisko duchowe czy cielesne? Jakie jest jego neurologiczne podłoże? Jak sobie z nim radzić w wieku starczym? Jak zmagać się z cierpieniem powodowanym przez najbliższych? Jak radzić sobie z cierpieniem, które jest konsekwencją wyrządzonych krzywd? Jak rozmawiać z pacjentem w obliczu cierpienia?

Karina Kosznik
Instytut Psychiatrii i Neurologii
Klinika Rehabilitacji Psychiatrycznej w Warszawie
V rok psychologii KUL

Krzysztof Kwapis
doktorant Instytutu Psychologii KUL